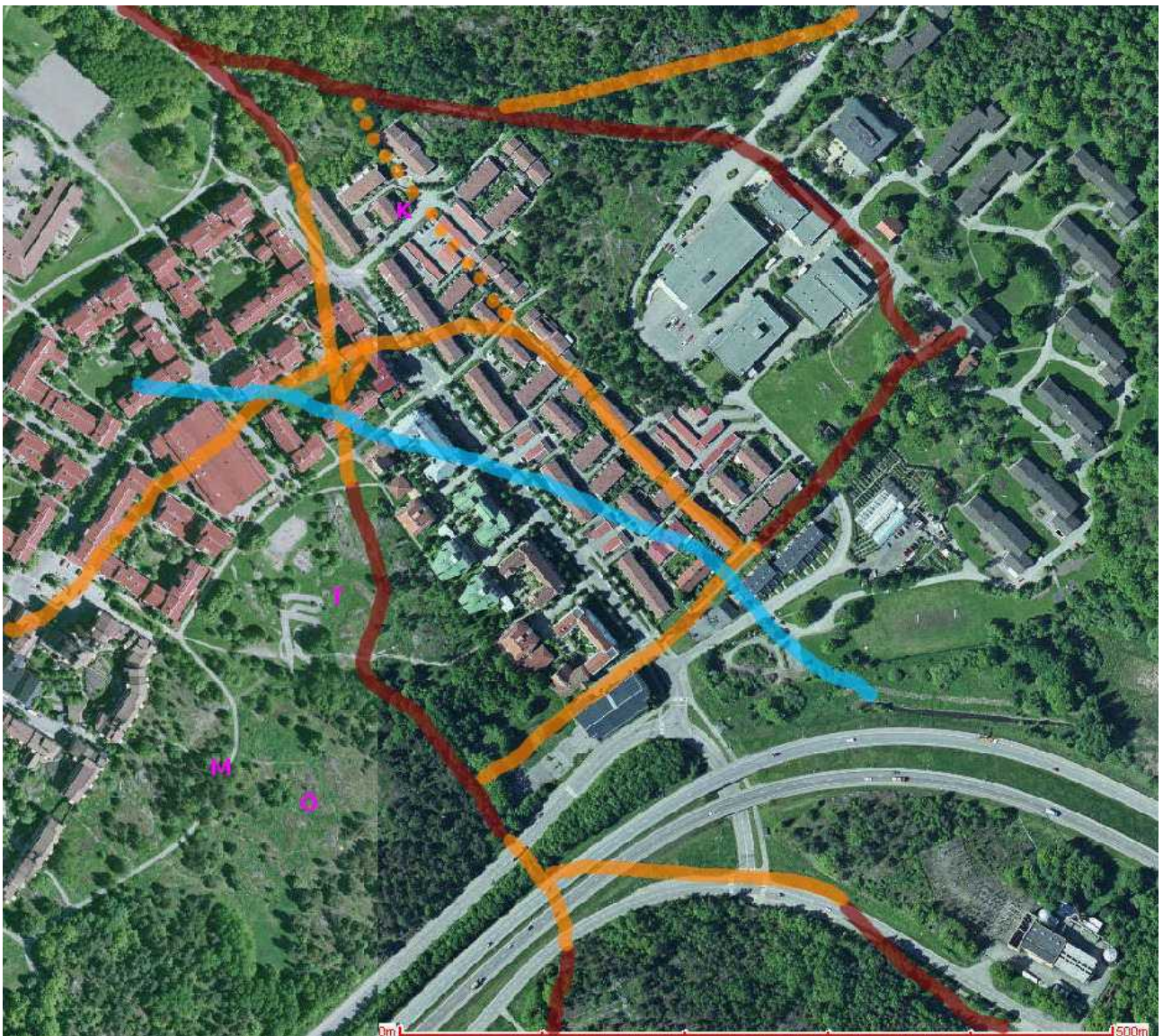
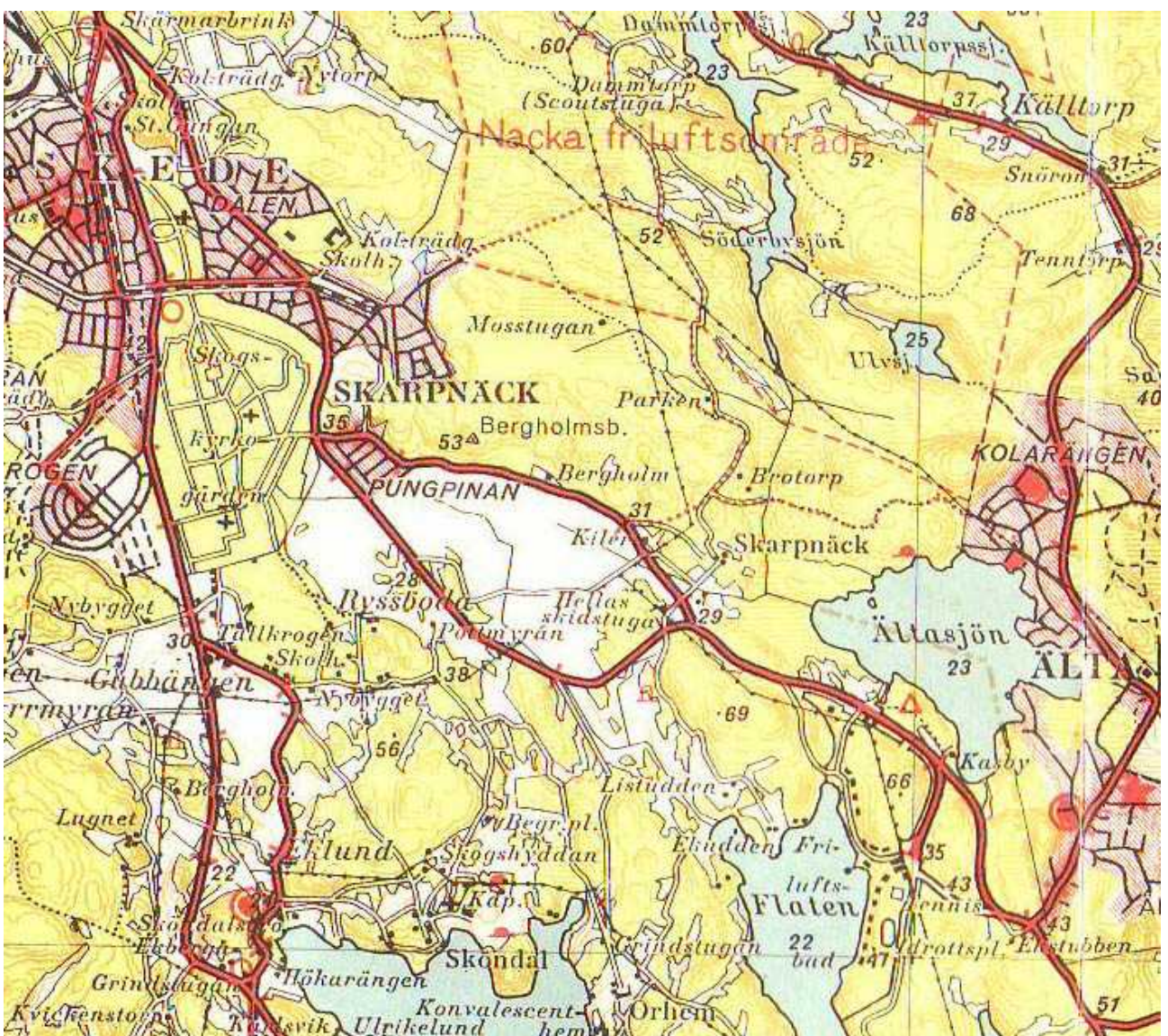
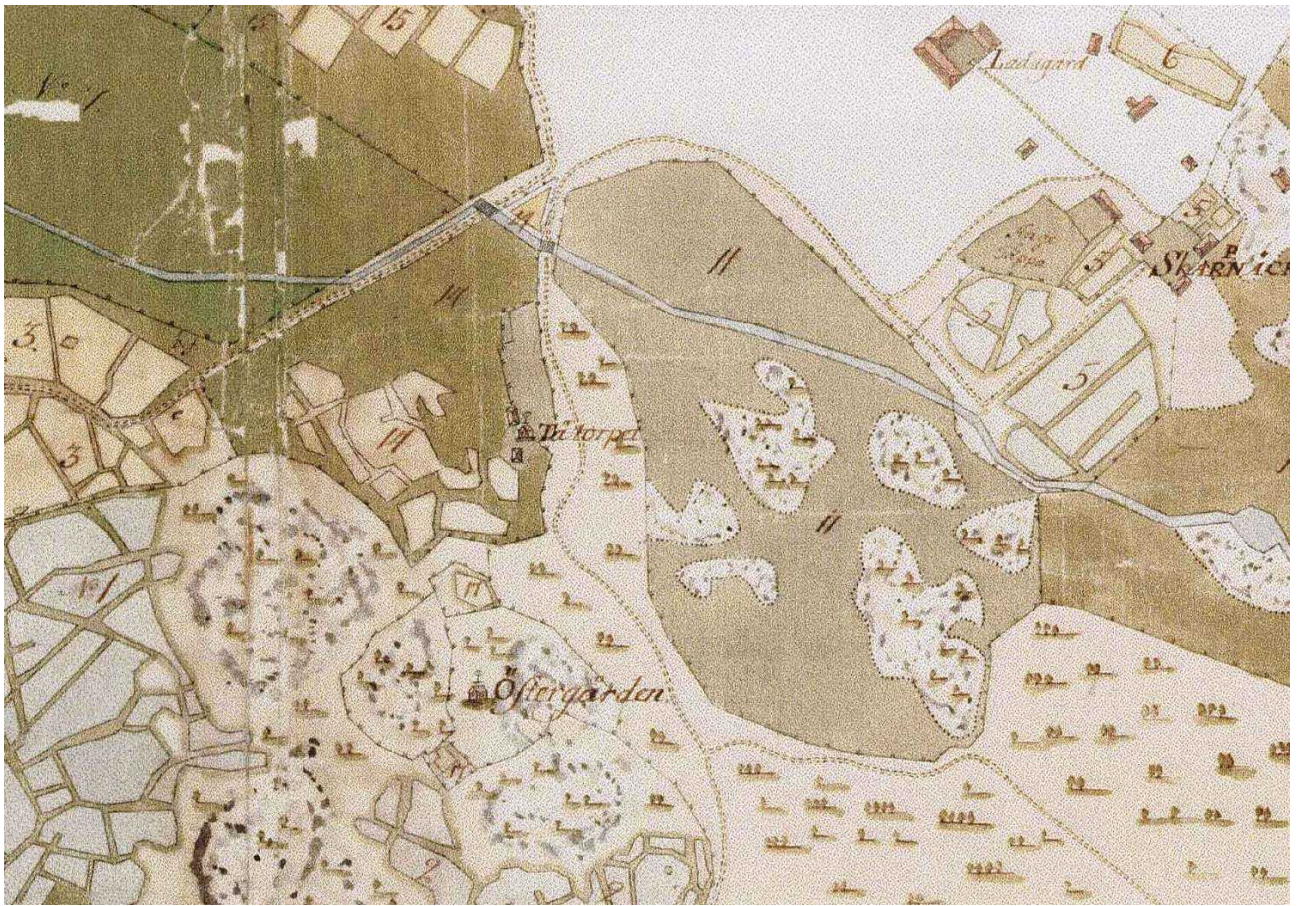

Torpvandring 16 augusti 2009

Start vid korsningen Tåtorpsvägen/Skarpnäcks Gårdsväg

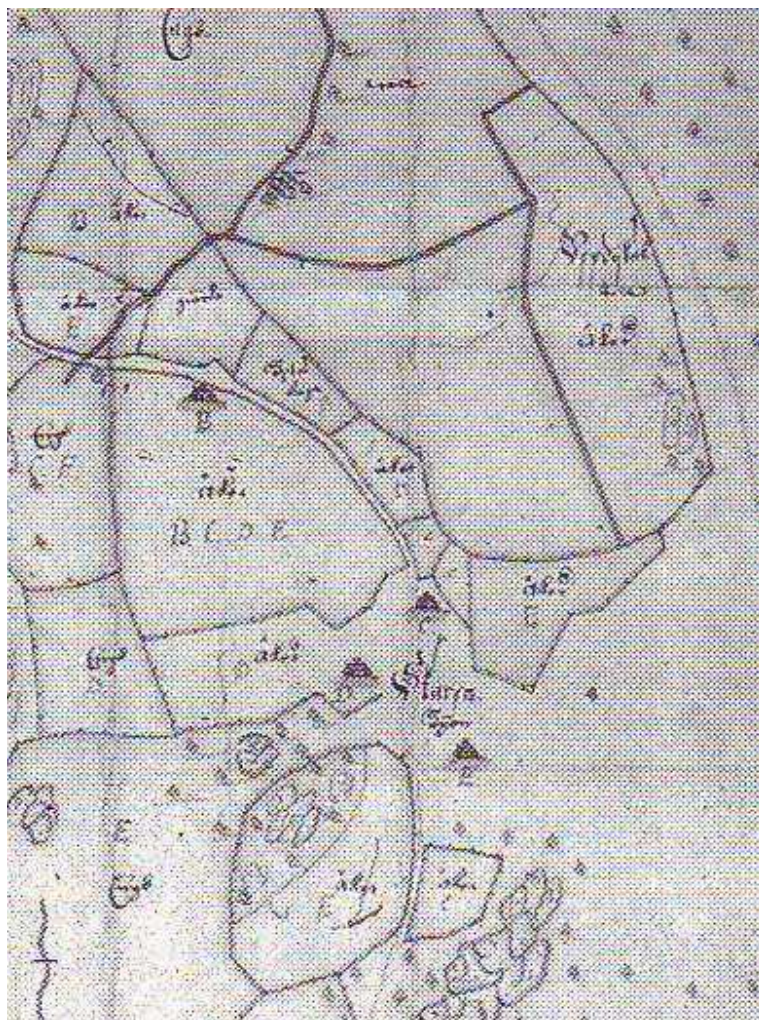

Skarpa by

Första omnämmandet av Skarpa by sker i hertig Valdemars testamente från 1318 av att ett torp i Skarpa ingår i hans donation av Årsta till Uppsala domkyrka. Byn Skarpa kan inte ha varit gammal då donationen gjordes. Namnet antyder jordmånen, hård lerjord. Sådan mark kunde man inte bearbeta med den tidiga medeltidens jordbruksredskap. Först i slutet av 1200-talet fick man en plog som förmådde bryta upp leran, och den nyheten spred sig rätt långsamt. Den nya plogen var dyr och den uppodling som skedde vid Skarpa bekostades därför helt av frälset. Hela byn omnämns vid slutet av 1600-talet omfatta 2 1/2 mantal. *Byn kallas också ibland i äldre dokument för Skarva.* 1530-talets jordeböcker avslöjar att byn Skarpa omfattade tre hemman och från 1607 finns där också ett torp. Samtliga gårdar i byn kallas i regel Skarpatorp

Östergården/Själagården/Skattehemmenet

I drotsen Matts Kättilmundssons testamente får en viss Mikael Pastel gården Skarpvall i gåva. Pastel lät kyrkan få den mot själamässor som 1530 hör till Själagården i Stockholm.

Detta hemman ägdes sedan 1570 av Boo på Värmdö. Någon gång mellan 1614 och 1644 såldes denna hemman till Tyresö.

Östergården nämns ännu 1848 men bruket var sedan länge hoplagt med herrgårdens. och östergårdens hus på bytomten användes som personalbostäder.

Mellangården

Detta hemman var ett landbohemman under Tyresö. Mellangården lades helt in under herrgården 1727

Västergården

Var ett hemman under Årsta som 1638 övergick i Tyresö ägo. Skrubbasonen Tomas Persson och hans hustru Brita Larsdotter brukade Västergården (Årstagården) i Skarpa 1688-1705. Tomas var länge sexman i roten. Västergården lades helt in under herrgården före 1710. Västergården låg lite för sig, lite norväst om byn

Torpet Tåtorp

Tåtorp är den sist upptagna gården i Skarpa by och blev den som kom att längst ligga kvar på den gamla byplatsen.

Från 1609 finns torpet bokfört i byn och benämns som frälsetorpet. 1699 omnämns torpet som Skarpa Te och 1711 som Tåtorpet. Det låg på byns väg ut mot skogen, dvs på tån eller tän, men med äkta dialektalt uttal blev det snart Tetorp. Tå är en mellansvensk form av tå. Samtliga gårdar i byn kallas i regel Skarpatorp. De andra gårdarna i byn var sedan länge hoplagt med herrgårdens och gårdens hus på bytomten användes som personalbostäder. Samma öde drabbade Tetorp, men huset låg kvar längre.

1933 lyckades Kalle Hallström från Hellas skidsektion på eget bevåg få hyra torpet från Stockholms Stad för sektionens aktiviteter (Föreningen tog över året därpå). Det var då ett ruckligt torp där ett av hyresvillkoren var att torpet skulle rivas när hyresgästerna tröttnade.

Beskrivning av de inledande aktiviteterna av Svenne Stolt:

Vi tog bort alla gamla tapeter, satte in kaffeburkar, med svavel och futtade på efter att tätat alla springor. När det brunnit ut låg där miljontals vägglöss ihjälrökta... Sedan vallade vi stockarna med tjära och rustade upp torpet på alla vis.

Torpet Kilen

1796 nämns första gången Kilen - statdrängen Anders Söderholm slår sig ner då, från 1798 gift med Rakel Lovisa Söderholm. 1805 flyttade dock paret bort och stället blir öde. 100 år senare 1905 byggdes åter ett torp Kilen och tydligen på samma plats som det äldre. Han som slog sig ner där hette Frans Danielsson med hushållerskan änkan Eva Johanna Samuelsson. De bodde kvar där 1913.

1942 beslöt Stockholms stad att starta fårskötsel på flygfältet för att hålla efter gräset. Lisa Karlsén och hennes make Kalle flyttade

då in i det lilla torpet. Som mest hade de hand om 420 får, som också måste också vaktas, så de inte sprang in på de delar av fältet som användes till höbärgning. Lisa vallade fåren med hjälp av cykel, medan Kalle oftast skötte fåren på Bromma. Ibland tog de in lamm i stugan och matade dem med nappflaska. Annars inhystes fåren i ett stort fårhus vid Tyresövägen. Lisa och Kalle skötte fåren ända till krigsslutet. Trots alla landande flygplan lär endast ett lamm blivit skadat under deras omsorg.

Torpet revs 1956. En busshållplats med namnet "Kilen" fanns länge väster om det före detta torpet. Ett par utbuktningar i Skarpnäcksvägen och ett räcke visar ännu spår av var busshållplatsen låg.

